

ПРИЧИНИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ. ФРАГМЕНТИ ДЖЕРЕЛ

1. Початок и причина войны Хмельницкого ест едино от ляхов на православие гонение и козаком отягощение. Тогда бо оным не хотячи, чего не звикли были панщини робити, на службу замковую обернено, которих з листами и в городі до хандоження коней старостове держали, в дворах грубу, трест, печи палити, ... дворі змітати и до інших незносных діл приставляли. Знову зась которіе зоставали козаками реестровимы, а над ними полковникове шляхта панове от гетмана коронного насиланніе были, которіе б от їх волности ... не дбаючи, ... Плату, которая постановлена была на козаки от короля его милости и Речи Посполитой по золотих тридцять на рок, тое на себе отбірали, з сотниками ділячися, бо сотников не козаки оббырали и настановляли, але полковники, кого хотіли з своей руки, жебы оным зичливими были.

Джерело: "Літопис Самовидця". Фрагмент. Електронний ресурс - URL: http://litopys.org.ua/old17/old17_10.htm

2. Діялося це року ... від здійснення слова божого творця і зиждителя світу господа Христа 1648, коли панували й верховодили в Москві великий государ цар і великий князь Олексій Михайлович, а в Польщі — великий государ і великий князь Владислав Жигмундович Четвертий, король польський і шведський. ... Чинилося тоді шляхетним малоросіянам і посполитим, що жили обіруч Дніпра, і козакам Запорозького війська велике гноблення й озлоблення від польських панів та їхніх доглядачів, і це було незалежно від королівської й Річі Посполитої волі, їх безміру знищувано тоді й плюндровано, і це почали робити поляки, либонь, від 1333 року.

Джерело: "Самійло Величко та його літопис". Фрагмент. Електронний ресурс - URL: <http://litopys.org.ua/velichko/velo4.htm>

3. Різні літописці вважають, що причиною воєн козацьких був собор Берестейський, бо саме після нього новоутворена унія внесла смуту серед православних, бо саме тоді Наливайко першим повстав на поляків. ... ляхи нестерпно тяжкий глум над людом українським чинили, над храмами божими глумилися, як силою брали у благочестивих маєтності їхні, а самих смертю карали, честі та влади позбавляли, навіть до суду не допускали; як козаків всіляко озлобляли, з усякої скотини і з бджіл десяту частину брали. Якщо ти маєш яку-небудь звірину, то шкіру пану віддай. Якщо ти зловив рибу, то дай визначене на пана. Якщо козак у битвах з татариним коня чи зброю добуде, то теж, хлопе, дай дещицю панові. А найгіршим було те, що жиди нові та й нові побори придумували і маєтки козацькі не вільно було тримати, хіба що хто тільки жінкою володів у себе вдома, та й то не зовсім. Якщо ж траплялося, що козак хоч чимось провиниться, то такими карами його карали, що й погані б придумати не могли, і так уже, караючи, самих себе перевершували, що невірних у цьому за ніщо мали. Хіба могли фараони у тортурах з поляками зрівнятися?

Джерело: "Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки". Фрагмент. Електронний ресурс - URL: <http://litopys.org.ua/grab/hrab1.htm>

